

JURISPRUDENȚĂ

Din jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului

1. Aplicarea unei amenzi penale reclamantului și obligarea acestuia la despăgubiri pentru calomnie săvârșită prin presă ”fără ca instanța națională să fi acordat atenție contextului” în care au fost făcute afirmațiile-încălcarea art. 6 și 10 din Convenție în cauza *Niculescu-Dellakeza c. României*

Notă de Vasile Bozeșan,
judecător, Judecătoria Alexandria

*Prin hotărârea din 23 martie 2013 pronunțată în cauza **Niculescu-Dellakeza c. României** (cererea nr. 5393/04), Curtea a constatat, pe de o parte, încălcarea art. 10 din Convenție prin faptul că instanța națională, fără a lua în considerare contextul în care a fost publicat articolul, l-a condamnat pe reclamant pentru săvârșirea infracțiunii de calomnie la pedeapsa unei amenzi penale și l-a obligat la plata de daune morale iar, pe de altă parte, art. 6 din Convenție întrucât instanța de recurs l-a condamnat pe reclamant fără a-l audia, cu toate că prima instanță dispusese achitarea acestuia.*

1. Circumstanțele cauzei

La data de 10 noiembrie 2001, în cadrul unei emisiuni pe postul local de televiziune TerraSat, reclamantul, actor de comedie, fiind intervievat despre activitatea lui C.M., regizor și directorul Teatrului Național din Craiova (TNC), s-a referit la acesta din urmă ca fiind «un regizor de mâna a șaptea». Ulterior, la 17-18 și 30 noiembrie 2001, reclamantul a publicat în ziarele locale „Cuvântul Libertății”, și „Ediție Specială” o scrisoare intitulată «Aproape toți banii alocați pentru montarea de spectacole ni-i ia C.».

Prin scrisoarea respectivă reclamantul critica activitatea managerială a directorului de teatru, cumularea de către acesta din urmă a calităților de regizor, director de teatru și consilier artistic, imputându-i totodată însușirea banilor alocați pentru montarea spectacolelor.

Ca urmare a plângerii penale formulate de C.M., reclamantul a fost judecat pentru săvârșirea infracțiunilor de insultă și calomnie prevăzute de art. 205 și 206 C.pen. În cadrul procedurilor judiciare, reclamantul a depus la dosarul cauzei, în copie, înscrisuri reprezentând organigrama TNC, decizia emisă la 26 iulie 1999 de Consiliul Local al Municipiului Brașov, decizii emise la 06 aprilie 2001 prin care Curtea de Conturi și departamentul de control financiar au constatat neregularități în administrarea bugetului TNC, contractul încheiat între C.M și Ministerul Culturii, articole din ziare publicate în Brașov referitoare la activitatea lui C.M. în cadrul teatrului din Brașov.

La data de 03 iunie 2002, Judecătoria Craiova l-a achitat pe reclamant cu argumentul că elementul intențional nu a fost dovedit, respingând totodată acțiunea civilă a părții civile împotriva reclamantului, instanța motivând soluția prin aceea că intenția reclamantului nu a fost aceea de a ofensa, ci de a informa publicul cu privire la problemele actorilor din cadrul TNC și activitatea managerială a instituției respective.

Partea vătămată a formulat recurs, însă ca urmare a cererii formulate de C.M., instanța supremă a dispus strămutarea cauzei Tribunalului Satu Mare.

Reclamantul a fost supus unei intervenții chirurgicale, fiind internat în spital în perioada 21-28 februarie 2003, acesta solicitând strămutarea cauzei către o instanță mai apropiată de Craiova, invocând starea precară a sănătății sale precum și faptul că nici un avocat din Craiova nu este dispus să se deplaseze la Satu Mare, cererea reclamantului fiind însă respinsă la data de 28 mai 2003.

Citat pentru termenul de judecată în 18 martie 2003, reclamantul a solicitat Tribunalului Satu Mare acordarea unui termen, formulându-și apărări în scris și depunând în susținere înscrisuri, instanța acordând un nou termen pentru data de 15 aprilie 2003.

La data de 15 aprilie 2003, ca urmare a lipsei reclamantului, legal citat, Tribunalul a amânat cauza pentru data de 20 mai 2003, iar la 29 aprilie 2003 reclamantul a solicitat suspendarea cauzei pentru o perioadă de un an de zile dată fiind starea sănătății sale, instanța acordând un nou termen de judecată, în așteptarea soluției instanței supreme asupra cererii reclamantului adresată acesteia privind strămutarea cauzei.

La termenul de judecată din 17 iunie 2003, Tribunalul, constatând din nou lipsa reclamantului, faptul că judecarea cauzei a fost amânată de trei ori, împrejurarea că la 28 mai 2003 Curtea Supremă respinsese cererea de strămutare și că părțile nu au mai propus probe în apărare, a procedat la judecarea pe fond a cauzei, partea vătămată susținându-și motivele de recurs, iar procurorul, prezent, a solicitat respingerea recursului.

Instanța de recurs, prin Decizia din 24 iunie 2003, a desființat sentința primei instanțe și l-a condamnat pe reclamant pentru infracțiunea de calomnie la

pedeapsa amenzii penale în cuantum de 10 mil. ROL și la plata către partea civilă a sumei de 30 mil ROL cu titlu de daune și 1 mil. ROL cu titlu de cheltuieli, precum și a sumei de 11.730.259 ROL cu titlu de cheltuieli judiciare către stat. În motivarea hotărârii sale, instanța națională a arătat că expresii ca «*regizor de mâna a șaptea*», «*aproape toți banii alocați pentru montarea de spectacole ni-i ia C.*», «*acte de incultură*», «*abuz grav de putere*» constituie acte de calomnie intenționată.

La data de 09 iunie 2003, Curtea de Conturi a emis un raport de control intermediar privitor la exercițiul bugetar al TNC și la legalitatea cheltuielilor, din acesta rezultând clar angajarea sumelor bugetare ale TNC în cheltuieli nelegale, astfel că subsecvent a fost sesizat Parchetul cu privire la săvârșirea de către C.M. a infracțiunii de delapidare.

Invocând documentele emise în activitatea de control financiar și cercetare penală privitoare la C.M, reclamantul a formulat o cerere de revizuire a hotărârii de condamnare care însă a fost respinsă cu argumentul că expresiile utilizate de reclamant în articol și reținute în hotărârea de condamnare au constituit un atac direct, personal, la adresa părții vătămate, vizând doar indirect activitatea sa managerială.

2. Asupra art. 6 par. 1 din Convenție

Reclamantul a invocat încălcarea art. 6 par. 1 din Convenție, susținând că prin decizia de condamnare a instanței de recurs, fără ca acesta să fi fost audiat în persoană, i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

Curtea a reamintit principiile enunțate în jurisprudența sa, privitoare la obligația instanței de control judiciar, care are plenitudine de competență să statueze asupra situației de fapt și de drept și să decidă asupra problemei privind vinovăția, de a proceda la o apreciere nemijlocită a declarațiilor persoanei care

susține că nu a comis actul calificat ca infracțiune (cauza **Constantinescu c. României**, 27 iunie 2000, nr. 28871/95, par. 55).

Întrucât în prezenta cauză reclamantul a fost condamnat de instanța de recurs fără a fi audiat în persoană, Curtea, raportându-se la competențele Tribunalului Satu Mare, a constatat că această instanță nu era obligată să pronunțe o nouă hotărâre pe fond, dar avea însă această posibilitate, lucru care s-a și întâmplat, instanța de recurs desființând sentința primei instanțe și pronunțând condamnarea reclamantului. Împrejurarea că inculpatul a fost audiat de prima instanță nu exonerează instanța de recurs de a audia, la rândul său, inculpatul, cu atât mai mult cu cât prima instanță a dispus achitarea acestuia.

Întrucât reclamantul nu putea fi criticat pentru lipsă de interes în desfășurarea procesului, acesta formulând repetate cereri de amânare și de suspendare a cauzei întemeiat pe acte medicale, instanța de recurs nu a acordat atenție motivelor invocate de reclamant, ignorând certificatele medicale depuse de acesta și omițând să dispună o expertiză medico-legală potrivit art. 303 Cod procedură penală.

În concluzie, condamnarea reclamantului, pronunțată fără ca acesta să fie audiat după ce prima instanță l-a achitat, este contrară exigențelor unui proces echitabil, garantate de art. 6 par. 1 din Convenție.

3. Asupra art. 10 din Convenție

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, constatând caracterul legal al ingerinței (art. 206 C.pen. în vigoare la acel moment) și scopul legitim urmărit (protejarea reputației lui C.M.), a analizat dacă ingerința în libertatea de exprimare a reclamantului a fost necesară într-o societate democratică.

Astfel, în primul rând, Curtea a constatat că afirmațiile reclamantului îl

vizau pe C.M. care deținea calitatea de director al unei instituții publice (Teatrul Național), chestiunile legate de activitatea acestei instituții constituind, fără îndoială, un subiect de interes general pentru comunitatea locală.

În al doilea rând, analizând expresiile utilizate de reclamant, Curtea a evidențiat faptul că pentru justificarea acestora, reclamantul, încă din debutul articolului, a făcut referire la cumulul funcțiilor deținute de C.M. la comportamentul și deciziile luate de acesta în calitate de director precum și la activitatea TNC sub conducerea acestuia, ceea ce relevă intenția reclamantului de a informa publicul cu privire la activitatea acestei instituții și problemele actorilor care activează în cadrul acesteia.

În al treilea rând, Curtea a apreciat afirmațiile reclamantului ca fiind un melanj între judecăți de valoare și imputări de fapt, remarcând încercarea reclamantului de a-și susține cu elemente de fapt alegațiile, ceea ce conduce la ideea că acesta a acționat cu bună-credință. În acest sens, existența rezultatelor controlului financiar și începerea cercetărilor penale față de C.M. indică faptul că afirmațiile reclamantului nu au fost total lipsite de fundament.

Totodată, deși unele aserțiuni ale reclamantului aveau caracter ofensator, totuși Curtea a apreciat că reclamantul nu a depășit doza de exagerare și provocare admisibilă, prin raportare la chestiunile pe care acesta a dorit să le supună dezbaterii prin intervențiile sale din presă.

Mai mult, nu trebuie ignorat că reclamantul s-a implicat în procedurile judiciare, prin prezența sa în fața primei instanțe, precum și prin urmărirea desfășurării procesului în recurs, prin răspunsurile sale la motivele de recurs ale părții adverse și prin propunerea de probe în apărare, insistând să fie prezent pentru a fi audiat.

Întrucât în procedurile interne au fost ignorate aceste elemente evidențiate de Curte, aceasta a constatat că instanța națională de recurs *“nu a acordat atenție contextului în care articolul în cauză a fost publicat”*, astfel că aceasta nu a oferit motive *“relevante și suficiente”* pentru justificarea măsurilor dispuse asupra reclamantului.

Curtea, referindu-se la proporționalitatea sancțiunilor a subliniat că, în pofida modificărilor legislative privind art. 206 C.pen., cu efect exonerator asupra situației reclamantului, ceea ce rămâne relevant este simplul fapt al aplicării sancțiunilor penale în temeiul legislației existente la momentul judecării cauzei. Tot astfel, obligarea reclamantului la plata de despăgubiri și cheltuieli judiciare, în cuantum total de aproximativ 1100 EUR, a avut un impact asupra situației patrimoniale a acestuia.

A existat astfel o încălcare a art. 10 din Convenție.

4. Asupra altor pretinse încălcări ale Convenției

Curtea, în temeiul art. 35 par. 3 și par 4 din Convenție, a respins ca neîntemeiat capătul de cerere privind încălcarea art. 14 coroborat cu art. 10 privitor la pretinsa discriminare a reclamantului. De asemenea, pe același temei, a fost respinsă și cererea reclamantului care a invocat încălcarea art. 6 și art. 13 din Convenție, prin respingerea de către Curtea Supremă de Justiție a cererii sale de strămutare a cauzei, Curtea Europeană apreciind că nu există aparența vreunei încălcări a drepturilor și libertăților garantate de articolele invocate.

5. Satisfacția echitabilă

Curtea a obligat Statul român să plătească reclamantului sumele de 1.700 EUR cu titlu de daune materiale, 5.900 EUR cu titlu de daune morale și 200 EUR reprezentând cheltuieli.

Notă:

Privitor la încălcarea **art. 6 par. 1 din Convenție**, deficiența procedurală evidențiată de Curte a fost remediată, legislativ, prin dispozițiile art. I pct.173 și art. I pct.192 din Legea nr. 356/2006 prin care s-a introdus alin.1¹ al art. 378 și respectiv a fost modificat art. 385¹⁶ C.pr.pen., prevăzându-se astfel obligația instanțelor de apel și de recurs de a proceda la audierea inculpatului în cazul în care nu a fost audiat de instanța de fond (și de apel), precum și în cazul în care instanța de fond (și de apel) nu a pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare.

Privitor însă la încălcarea **art. 10 din Convenție**, apreciez că hotărârea Curții din 23 martie 2013 pronunțată în prezenta cauză relevă – în pofida faptului că se referă la o ingerință petrecută în anul 2003 – actualitatea și caracterul constant al problemelor pe care instanțele naționale din România nu le pot surmonta în cadrul procedurilor judiciare în care se tranșează limitele libertății de exprimare în general și în domeniul presei în special.

În contextul declarării ca neconstituțională a Deciziei nr. 8/2010 a Î.C.C.J. - Secțiile Unite⁵¹⁵ în care se reactivează problematica legată de incriminarea infracțiunilor de insultă și calomnie, aplicarea sancțiunii amenzii penale nu constituie, în sine, o problemă de

⁵¹⁵ Curtea Constituțională a decis, la 29 aprilie 2013, cu unanimitate de voturi, că “dezlegarea dată problemelor de drept judecate prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiile Unite nr.8 din 18 octombrie 2010 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.416 din 14 iunie 2010 este

neconstituțională, contravenind Constituției și Deciziei Curții Constituționale nr.62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007”; http://www.ccr.ro/files/statements/comunicat_de_presa_29.pdf

convenționalitate, Curtea statuând recent (cauza **Antonescu c. României**, nr. 31029/05, hotărârea din 21 februarie 2012)⁵¹⁶ că aplicarea sancțiunii amenzii penale reclamantului în cuantum de 30.000.000 ROL și daune morale de 1.000 ROL a constituit o măsură proporțională cu scopul urmărit.

Însă, spre deosebire de cauza **Antonescu** (în care reclamantul era ministru secretar de stat în cadrul Ministerului Culturii), Curtea privește cu reticență urmărirea penală și judecarea jurnaliștilor, acest tip de măsuri putând avea un efect disuasiv asupra activității acestora de investigație și informare (cauza **Lopez Gomez da Silva c. Portugaliei**, 28 septembrie 2000, nr. 37698/97, par. 36).

Oricum, rămâne problematică în noile circumstanțe generate de soluția Curții Constituționale din 29 aprilie 2013, cuplată cu o eventuală lipsă de intervenție a legiuitorului, cerința previzibilității legii (art. 205-206 C.pen) care, prin ipoteză, ar ajunge să se aplice în domeniul libertății de exprimare.

Însă, rămânând la hotărârea din cauza **Niculescu-Dellakeza** și corelând-o cu ultimele hotărâri pronunțate împotriva României pe temeiul art. 10 din Convenție (cauza **Bugan c. României**⁵¹⁷, cauza **Tănăsoaica c. României**⁵¹⁸ și cauza **Ileana Constantinescu c. României**⁵¹⁹), constatăm că principala critică pe care Curtea o aduce instanțelor naționale o reprezintă omisiunea acestora de evalua cauza prin raportare la întregul ansamblu circumstanțial. De cele mai multe ori instanțele naționale își limitează analiza la caracterul ofensator sau insultător al

termenilor utilizați, ignorând alte elemente importante de care nu poate fi lipsită o abordare obiectivă, completă și corectă a limitelor criticilor admisibile.

Astfel, atât în cauza **Bugan**, cât și în cauza **Tănăsoaica**, instanțele au ignorat interesul public pentru tema supusă dezbaterii (activitatea managerială a unui spital public și respectiv problema poluării apelor) și calitatea de persoană publică a persoanei criticate (director al unei instituții publice), elemente care ar fi fost de natură să conducă la interpretare mai largă a libertății de exprimare. Tot astfel, în cauza **Ileana Constantinescu** s-a ignorat un alt element important și anume implicarea activă în proces a reclamantei aspect care are reverberații majore asupra ideii de bună-credință a autorului afirmațiilor.

Cauza **Niculescu-Dellakeza** completează tabloul lipsei de abordare globală a circumstanțelor cauzei de către instanțele naționale, Curtea precizând expres că «instanța națională nu a acordat atenție contextului în care a fost publicat articolul» (par. 64).

Problema stabilirii limitelor criticii admisibile, în special în domeniul mass-media, este una spinoasă cu atât mai mult cu cât se diversifică, invariabil, formele de exprimare la nivelul societății, însă jurisprudența Curții este extrem de bogată în criterii, elemente și raționamente care, cunoscute și uzitate, pot ajuta judecătorul național în înțelegerea și relaționarea eficientă a tuturor circumstanțelor cauzei.

Aplicarea conjugată a criteriilor jurisprudențiale (precum relația dintre dreptul la libertatea de exprimare prevăzut

⁵¹⁶ http://hotararicedo.ro/index.php/article_access/view_article/962

⁵¹⁷ <http://hotararicedo.ro/index.php/news/2013/04/jurnalist-obligat-de-instana-naional-la-plata-de-daune-morale-ctre-directorul-unui-spital-public-fr-ca-m-sura-s-fie-necesar-ntr-o-societate-democratic>

-nlcare-art.-10-din-convenie-n-cauza-bugan-c.-romniei
⁵¹⁸ http://hotararicedo.ro/index.php/article_access/view_article/924

⁵¹⁹ http://hotararicedo.ro/index.php/article_access/view_article/995

de art. 10 și dreptul la imagine, bună reputație și viață privată protejate de art. 8 din Convenție; calitatea, funcția sau notorietatea persoanei supuse criticii jurnalistice; stilul jurnalist, forma și contextul în care este formulat și transmis mesajul critic; interesul public pentru tema dezbătută de jurnalist; buna-credință a jurnalistului; raportul dintre judecăți de valoare și fapte materiale concrete; doza de exagerare și provocare specifică limbajului jurnalist; protejarea surselor jurnalistice; natura și proporționalitatea sancțiunii) conduce la stabilirea cu exactitate a unei eventuale depășiri a

limitelor criticii admisibile în fiecare caz concret și, foarte important, permite oferirea de către instanțele naționale a unor argumente „relevante și suficiente” pentru sancțiunile și măsurile care se impun.

Oferirea unor motive „relevante și suficiente” pentru justificarea sancțiunilor aplicate pe terenul art. 10 asigură, indirect, și respectarea exigențelor art. 6 par. 1 din Convenție, care impun necesitatea motivării temeinice a hotărârilor, pentru asigurarea dezideratului unui bune administrări a justiției (cauza **Bugan**, citată anterior, par. 27).

2. Neîncălcarea principiului securității juridice în situația a 6 hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în sens contrar deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție date într-un recurs în interesul legii-decizia de inadmisibilitate Dumitru David și alți 7 reclamanți c. României

Prezentare de **Dragoș Călin**,
judecător, Curtea de Apel București

Prin decizia de inadmisibilitate din 9 aprilie 2013, din cauza Dumitru David și alți 7 reclamanți împotriva României (cererea nr. 54577/07) s-a constatat neîncălcarea de Statul român a prevederilor art. 14 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 12 adițional la Convenție, coroborat cu art. 6 din Convenție, sub aspectul pretensei divergențe de jurisprudență, în materia recalculării pensiilor, ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000.

Prezentarea deciziei

Drepturile de pensie ale reclamanților s-au deschis în baza Legii nr. 3/1977, aceștia fiind angajați în industria minieră sau a căilor ferate, încadrându-se astfel, în principiu, cu activitate în grupa I de muncă, în sensul Legii nr. 3/1977.

Aceste cereri se referă, în esență, la recalcularea pensiilor, în baza Legii nr. 19/2000, precum și la soluțiile pretins a fi

diferite, date unor cereri similare, de curțile de apel, în funcție de stabilirea, după caz, a stagiului complet de cotizare utilizat pentru determinarea punctajului mediu anual în operațiunile de recalculare a pensiilor în sistemul public, pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 iulie 1977-31 martie 2001 în baza Legii nr. 3/1977 și care și-au desfășurat activitatea în grupe speciale de muncă la 20 sau 30 de ani.

În acest caz, stagiul complet de cotizare utilizat pentru determinarea punctajului mediu anual în operațiunile de recalculare a pensiilor în sistemul public a fost considerat a fi de 30 de ani. Reclamanții au susținut în fața instanțelor naționale că stagiul complet de cotizare pentru recalcularea pensiilor lor este de 20 de ani, iar dacă ar fi fost luat în considerare, le-ar fi dat dreptul la un quantum al pensiei sporit.

S-au invocat două argumente juridice.

În primul rând, s-a susținut că

reclamanții ar trebui să aibă parte de același tratament ca și persoanele care au lucrat în condiții “speciale”, în baza art. 20 și 43 din Legea nr. 19/2000, și beneficiază de pensie după intrarea în vigoare a acestui act normativ, respectiv de luarea în calcul a unei perioade contributive de 20 de ani. În al doilea rând, s-a susținut că interpretarea corectă a art. 14 din Legea nr. 3/1977 ar însemna un stagiul complet de cotizare de 20 de ani. Mai mult, decizia nr. 40/2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite a recunoscut un stagiul complet de cotizare pentru recalcularea pensiilor de 20 de ani, așa cum prevedea art. 14 din Legea nr. 3/1977. Această abordare a fost urmată de alte curți de apel, care au admis cereri identice formulate de foștii colegi ai reclamanților.

Cererile reclamanților privind recalcularea pensiilor lor, în baza unui stagiul complet de cotizare de 20 de ani, au fost respinse irevocabil, de anumite curți de apel.

Reclamanții s-au plâns de faptul că dreptul lor la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenție, a fost încălcat în considerarea soluțiilor divergente adoptate de instanțele naționale, în cauze identice referitoare la recalcularea pensiilor pentru persoanele al căror drept s-a deschis în baza Legii nr. 3/1977, în ce privește stagiul complet de cotizare luat în considerare. Reclamanții au susținut că astfel de hotărâri, pronunțate în perioada 2005-2010, confirmă existența unei jurisprudențe neunitare a curților de apel din întreaga țară, în ciuda soluției oferite de decizia nr. 40/2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție într-un recurs în interesul legii.

Reclamanții au mai arătat că soluțiile divergente au dat naștere unor discriminări, încălcându-se art. 14 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 12 adițional la Convenție, coroborat cu art. 6 din Convenție.

Guvernul a susținut că problema de drept ridicată în prezenta cauză nu a dat

naștere la “divergențe jurisprudențiale profunde și de lungă durată”. În orice caz, un recurs în interesul legii, considerat un mecanism eficient de unificare a jurisprudenței românești, a fost introdus într-un interval relativ scurt de timp, în mai puțin de un an de la debutul pretinsei divergențe. În ceea ce privește plângerile reclamanților cu privire la discriminare, Guvernul a susținut că simpla existență a unor divergențe în jurisprudență nu poate fi considerată drept o discriminare. În plus, reclamanții nu au indicat nici criteriile în baza cărora ar fi fost discriminați.

Curtea a reiterat de la bun început faptul că rolul său nu este acela de a se pronunța asupra erorilor de fapt sau de drept pretins comise de o instanță națională, putând efectua acest lucru doar în măsura în care s-ar fi încălcat drepturile și libertățile protejate de Convenție (*García Ruiz c. Spaniei [MC]*, par. 28). Acest rol, respectiv interpretarea legislației interne, revine autorităților naționale, în special instanțelor, Curtea urmând a verifica dacă efectele unei astfel de interpretări sunt compatibile cu Convenția, cu excepția situațiilor de evident arbitrariu, atunci când Curtea poate chiar pune la îndoială interpretarea dreptului intern de către instanțele naționale (*Nejdet Şahin și Perihan Şahin c. Turciei [MC]*, par. 49-50, 20 octombrie 2011).

Posibilitatea unui conflict între hotărârile judecătorești reprezintă o trăsătură inerentă a oricărui sistem judiciar care are la bază mai multe curți de apel, cu autoritate asupra razei lor de competență teritorială. Astfel de diferențe pot apărea, de asemenea, în cadrul aceleiași instanțe. Însă, în sine, acest fapt nu poate fi considerat drept unul contrar Convenției. Pentru a verifica dacă pronunțarea unor soluții diferite în cazuri similare, reprezintă sau nu o încălcare a dreptului la un proces echitabil, sub aspectul nerespectării principiului securității raporturilor juridice, instanța europeană analizează în primul

rând dacă a existat la nivel intern o divergență „**profundă și persistentă**”, dacă dreptul intern prevede un mecanism pentru unificarea acestor practici și, în ultimul rând, dacă acest mecanism a funcționat eficient în speță (**Albu și alții c. României**, 10 mai 2012, par. 38).

Revenind la cauza de față, Curtea constată că, din informațiile prezentate de părți, se pare că în întreaga țară, majoritatea instanțelor au pronunțat hotărâri similare, în sensul că persoanele care s-au pensionat în perioada 1 iulie 1977 - 31 martie 2001 și au fost angajate în condiții speciale de muncă nu beneficiază de un stagiul de cotizare de 20 ani, în temeiul art.43 alin. (1) din Legea nr. 19/2000. Așadar, nu au existat diferențe profunde și nici de lungă durată, în jurisprudența instanțelor judecătorești naționale cu privire la chestiunea în discuție.

Mai mult decât atât, Curtea reține că la 22 septembrie 2008 un recurs în interesul legii a fost admis de Înalta Curte de Casație și Justiție, care a stabilit liniile directoare, cu caracter obligatoriu pentru interpretarea unitară a prevederilor legale respective.

Soluțiile date de curțile de apel au fost similare cu interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție. Este adevărat că, în speță, spre deosebire de cauza **Albu și alții c. României**, reclamanții au indicat șase hotărâri judecătorești contrare pronunțate după data de 20 mai 2009, atunci când decizia din recursul în interesul legii fusese deja publicată în Monitorul Oficial al României. Cu toate

acestea, Curtea constată că acele șase decizii sunt o excepție a jurisprudenței, iar la nivel național instanțele naționale au adoptat o abordare uniformă, în conformitate cu decizia în interesul legii.

Realizarea coerenței legii poate necesita un interval de timp iar perioadele de conflict jurisprudențial pot fi, prin urmare, tolerate, fără a aduce atingere securității juridice (a se vedea **Nejdet Şahin și Perihan Şahin c. Turciei [MC]**, par. 83), cu condiția ca sistemul juridic intern să aibă capacitatea de a le soluționa.

Având în vedere toate cele de mai sus, Curtea consideră că mecanismul, care este destinat să rezolve, și nu să excludă, contradicțiile între hotărârile judecătorești, s-a dovedit a fi eficient și a pus capăt divergenței de jurisprudență referitoare la recalcularea pensiilor pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în baza Legii nr. 3/1977.

Mai mult, toți reclamanții din cauzele de față au beneficiat de proceduri contradictorii, în care au fost în măsură să facă dovada cererilor formulate, argumentele lor fiind examinate în mod corespunzător de instanțele de judecată. În același timp, concluziile instanțelor de judecată și interpretarea dată legii naționale în cauză nu poate fi considerată drept vădit arbitrară sau nerezonabilă.

Ca atare, plângerile reclamanților sunt în mod vădit nefondate, motiv pentru care au fost respinse, ca inadmisibile, în temeiul art. 35 par. 3 și par. 4 din Convenție.

3. Lipsa discriminării în ce privește incapacitatea specială a cetățenilor străini și apatrizilor de a dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor proprietate privată pe teritoriul României, anterior revizuirii Constituției din 2013-decizia de inadmisibilitate Helmut Merschorf și alții c. României

Prezentare de **Dragoș Călin**,
judecător, Curtea de Apel București

*Prin decizia de inadmisibilitate din 21 mai 2013, din cauza **Helmut Merschorf***

***și alții împotriva României** (cererea nr. 31918/08), s-a constatat neîncălcarea de*

Statul român a prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 12 adițional la Convenție în soluționarea plângerii unor reclamanți care au invocat refuzul autorităților administrative naționale, confirmat de instanțele judecătorești interne, de a le reconstitui dreptul de proprietate asupra terenurilor de care familiile lor fuseseră deposedate în perioada regimului comunist, întrucât nu îndeplineau condiția deținerii cetățeniei române.

Prezentarea deciziei

În perioada cuprinsă între sfârșitul anilor 1940 și începutul anilor 1960, terenurile agricole aparținând persoanelor fizice au devenit proprietate de stat sau a cooperativelor agricole de producție. Adevărații proprietari, afectați de această măsură, au trebuit să-și cedeze terenurile. După Revoluția din 1989, cele mai multe dintre cooperativele agricole au fost desființate, iar terenurile aflate în proprietatea lor transferate către stat. În 1991 a fost adoptată Legea nr. 18/1991 ce acorda persoanelor sau moștenitorilor acelor persoane ale căror terenuri au devenit proprietate de stat sau cooperativă, în regimul comunist, dreptul de a solicita restituirea acestor terenuri.

Începând cu anul 2005, reclamanții au solicitat autorităților administrative locale restituirea terenurilor pe care le-au deținut ca proprietari, aceștia sau părinții lor. Autoritățile au refuzat, motivând că reclamanții nu aveau, la data depunerii cererilor lor, cetățenia română, impusă de art. 48 din Legea nr. 18/1991, pentru a beneficia de sistemul de restituire. Reclamanții au contestat deciziile administrative.

Unele dintre instanțele sesizate au respins contestațiile, arătând că art. 44 alin. 2 din Constituție viza exclusiv situația moștenitorilor al căror autor obținuse deja, pe calea oferită de Legea nr. 18/1991, un titlu de proprietate cu privire la terenuri,

iar nu situația succesorilor unui *de cuius* care nu a obținut niciodată un teren în acest mod. Aceste instanțe au făcut referire la interpretarea art. 44 alin. 2 din Constituție dată de Curtea Constituțională, prin decizia sa din 7 octombrie 2004, care a constatat că dispoziția constituțională, deși nu mai prevede *in terminis* interdicția dobândirii dreptului de proprietate asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizi, nu o înlătură, ci doar precizează cazurile și condițiile în care aceștia pot dobândi un asemenea drept, restrângând astfel sfera de aplicare a acestei incapacități speciale. Reclamanții au declarat recurs împotriva acestor hotărâri.

Alte instanțe au admis cererile, constatând că, într-adevăr, Legea nr. 312/2005, la care face trimitere art. 44 alin. 2 din Constituție, nu implică dobândirea terenurilor de către străini prin moștenire. Prin urmare, reclamanții au avut o "speranță legitimă" de a-și vedea reconstituit dreptul lor de proprietate asupra unui teren care a aparținut părinților lor. Alte instanțe au apreat că, deținând cetățenia unui stat membru al Uniunii Europene, acest fapt era suficient pentru acei reclamanți pentru a se putea pretinde titulari ai unui "bun", în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 Adițional la Convenție. Autoritățile administrative au formulat recurs împotriva acestor hotărâri.

Recursurile părților persoane fizice au fost respinse, iar recursurile declarate de autoritățile administrative au fost admise, hotărârile în cauză modificate, iar, pe fond, toate acțiunile au fost respinse, deciziile administrative inițiale fiind confirmate, definitiv și irevocabil, de toate instanțele. În motivare, instanțele de recurs au amintit, în primul rând, faptul că Legea nr. 18/1991 a fost o lege specială, care excludea reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor ai căror foști proprietari nu aveau cetățenia română. Potrivit poziției

constante a Curții Constituționale, art. 44 alin. 2 din Constituție a recunoscut cetățenilor străini doar dreptul de a dobândi terenuri prin moștenire legală, doar pentru succesiunile deschise după data revizuirii Constituției, respectiv după 29 octombrie 2003. Dar succesiunile pe care reclamantii le-au invocat erau deschise anterior acestei date. În plus, prevederile Legii nr. 312/2005 au impus o perioadă de tranziție între cinci și șapte ani de la data aderării României la Uniunea Europeană, pentru orice dobândire de către cetățenii străini, apatrizii nerezidenți în România cu domiciliul într-un stat membru, precum și de persoanele juridice nerezidente, constituite în conformitate cu legislația unui stat membru.

În baza art. 44 alin. 2 din Constituția României, "proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală".

În temeiul art. 48 din Legea nr. 18/1991, "cetățenii români cu domiciliul în străinătate, precum și foștii cetățeni români care și-au redobândit cetățenia română, indiferent dacă și-au stabilit sau nu domiciliul în țară, pot face cerere de reconstituire a dreptului de proprietate pentru suprafețele de terenuri agricole sau terenuri cu destinație forestieră, prevăzute la art. 45, care le-au aparținut în proprietate, dar numai până la limita prevăzută la art. 3 lit. h) din Legea nr. 187/1945, de familie, pentru terenurile agricole, și nu mai mult de 30 ha de familie, pentru terenurile cu destinație forestieră, în termenul, cu procedura și în condițiile prevăzute la art. 9 alin. (3)-(9)".

Totodată, în baza art. 3-6 din Legea nr. 312/2005 "Cetățeanul unui stat membru, apatridul cu domiciliul într-un stat membru sau în România, precum și persoana juridică constituită în conformitate cu legislația unui stat membru pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor în aceleași condiții cu cele prevăzute de lege pentru cetățenii români și pentru persoanele juridice române. Cetățeanul unui stat membru nerezident în România, apatridul nerezident în România cu domiciliul într-un stat membru, precum și persoana juridică nerezidentă, constituită în conformitate cu legislația unui stat membru, pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor pentru reședințe secundare, respectiv sedii secundare, la împlinirea unui termen de 5 ani de la data aderării României la Uniunea Europeană. Cetățeanul unui stat membru, apatridul cu domiciliul într-un stat membru sau în România, precum și persoana juridică constituită în conformitate cu legislația unui stat membru pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole, pădurilor și terenurilor forestiere la împlinirea unui termen de 7 ani de la data aderării României la Uniunea Europeană. Dispozițiile nu se aplică fermierilor care desfășoară activități independente și sunt, după caz: a) cetățeni ai statelor membre sau apatrizi cu domiciliul într-un stat membru, care își stabilesc reședința în România; b) apatrizi cu domiciliul în România. Cetățenii statelor membre sau apatrizii cu domiciliul într-un stat membru își dovedesc calitatea de fermier care desfășoară activități independente cu documente emise/eliberate de autoritățile competente din statul membru sau de proveniență. Apatrizii cu domiciliul în România fac dovada acestei calități cu atestatul eliberat, în acest sens, de către Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale. Persoanele prevăzute

la alin. (2) dobândesc dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole, pădurilor și terenurilor forestiere în aceleași condiții cu cele aplicabile cetățenilor români, de la data aderării României la Uniunea Europeană. Destinația terenurilor agricole, pădurilor și a terenurilor forestiere nu poate fi schimbată pe durata perioadei de tranziție de către persoanele prevăzute la alin. (2). Cetățeanul străin, apatridul și persoana juridică aparținând statelor terțe pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor, în condițiile reglementate prin tratate internaționale, pe bază de reciprocitate. Cetățeanul străin, apatridul și persoana juridică aparținând statelor terțe nu pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor în condiții mai favorabile decât cele aplicabile cetățeanului unui stat membru și persoanei juridice constituite în conformitate cu legislația unui stat membru.”

Prin **Decizia nr. 408 din 7 octombrie 2004** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (1) din Legea nr. 54/1998 privind circulația juridică a terenurilor, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

”Înainte de revizuire, textul constituțional care consacră protecția proprietății private, respectiv art. 41, instituia, la alin. (2) teza a doua, incapacitatea specială a cetățenilor străini și apatrizilor de a dobândi dreptul de proprietate asupra oricăror terenuri proprietate privată aflate pe teritoriul României. Incapacitatea specială prevăzută de acest text constituțional lipsea de efecte juridice, în sfera sa de aplicare, toate modurile de dobândire a dreptului de proprietate asupra terenurilor, indiferent dacă erau situate în intravilan sau extravilan.

În prezent, aceste prevederi au fost substanțial modificate, ceea ce produce importante consecințe în plan juridic. Astfel, potrivit art. 44 alin. (2) teza a doua din Constituția republicată, cetățenii

străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

Or, Curtea constată că dispoziția constituțională, deși nu mai prevede *in terminis* interdicția dobândirii dreptului de proprietate asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizi, nu o înlătură, ci doar precizează cazurile și condițiile în care aceștia pot dobândi un asemenea drept, restrângând astfel sfera de aplicare a acestei incapacități speciale.

Așa fiind, norma constituțională are în vedere, într-o primă ipoteză, posibilitatea dobândirii dreptului de proprietate asupra terenurilor, prin acte juridice *inter vivos*, în condițiile legii organice, de către cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene sau ai statelor cu care au fost încheiate tratate internaționale, precum și de către apatrizii domiciliați pe teritoriile acestora, în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană sau din încheierea de către țara noastră a unor tratate internaționale, pe bază de reciprocitate. Curtea constată că momentul intrării în vigoare a revizuirii Constituției nu coincide cu momentul de la care incapacitatea specială nu mai operează, ridicarea interdicției fiind condiționată de aderarea la Uniunea Europeană sau de încheierea unui tratat internațional, pe bază de reciprocitate.

A doua ipoteză o reprezintă prevederea potrivit căreia cetățenii străini și apatrizi pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor prin moștenire legală. Astfel exprimată, voința legiuitorului constituțional nu permite decât o interpretare univocă, această ipoteză fiind de imediată aplicare, din momentul intrării în vigoare a revizuirii Constituției, respectiv numai pentru situațiile în care succe-

siunea în legătură cu care se exercită calitatea de moștenitori legali s-a deschis după această dată.

În consecință, printr-o interpretare *per a contrario*, față de cetățenii străini și apatrizi care nu îndeplinesc condițiile prevăzute în una dintre cele două ipoteze ale normei constituționale, interdicția de a dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor pe teritoriul României operează în continuare, incapacitatea specială fiind conservată în actuala normă constituțională.

Având în vedere contrarietatea textului de lege criticat cu prevederile art. 44 alin. (2) teza a doua din Legea fundamentală și ținând seama de dispozițiile art. 154 alin. (1) din Constituție, republicată, Curtea urmează a constata că prevederile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 54/1998 privind circulația juridică a terenurilor nu mai sunt în vigoare, în măsura în care interdicția de a dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor operează și în cazul cetățenilor străini și apatrizilor care îndeplinesc condițiile prevăzute de norma constituțională. ”

Prin **Decizia nr. 639 din 26 iunie 2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.48 din Legea fondului funciar nr.18/1991, Curtea Constituțională a constatat următoarele:

”Dispozițiile Legii nr.18/1991 au ca scop reconstituirea dreptului de proprietate, sau constituirea acestuia, în favoarea foștilor cooperatori, a moștenitorilor acestora și a altor persoane care, la data intrării în vigoare a legii, nu aveau calitatea de proprietari, asupra terenurilor care constituie fondul funciar al României. Dreptul de proprietate al acestor persoane este reconstituit sau, după caz, constituit, în temeiul și în condițiile legii. În acest context, legea prevede categoriile de persoane îndreptățite a formula cererile de reconstituire a dreptului de proprietate, dispozițiile art.48 stabilind posibilitatea de a solicita reconstituirea și pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate, precum și pentru foștii cetățeni români

care și-au redobândit cetățenia română, indiferent dacă și-au stabilit sau nu domiciliul în țară. Așadar, având în vedere obiectul de reglementare al legii - fondul funciar al României - și scopul declarat al acesteia - retrocedarea către foștii proprietari sau moștenitorii acestora a dreptului de proprietate asupra terenurilor preluate de cooperativele agricole de producție sau de către stat -, reglementarea condițiilor în care operează această retrocedare, inclusiv sub aspectul persoanelor îndreptățite, constituie opțiunea legiuitorului, în acord cu politica economică a statului în această materie și cu finalitatea reparatorie a legii. Condiționarea exercitării dreptului de a formula cerere de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor de calitatea de cetățean român reprezintă o astfel de opțiune, care este pe deplin constituțională.

Astfel, dispozițiile art.44 alin.(2) teza a doua din Constituție, deși nu mai prevăd *in terminis* interdicția dobândirii dreptului de proprietate asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizi, nu o înlătură, ci doar precizează cazurile și condițiile în care aceștia pot dobândi un asemenea drept, restrângând astfel sfera de aplicare a acestei incapacități speciale. Potrivit normei constituționale, una dintre modalitățile de dobândire a dreptului de proprietate asupra terenurilor de către cetățenii străini sau apatrizi este moștenirea legală.

Însă, Curtea constată că, în cauza aflată pe rolul instanței judecătorești, calitatea de moștenitor nu poate fi recunoscută decât ca urmare a aplicării legii și numai în limitele stabilite de aceasta, întrucât, așa cum s-a arătat mai sus, legea are ca scop reconstituirea dreptului de proprietate în favoarea unor persoane care, la data intrării în vigoare a legii, nu aveau calitatea de proprietari. Prin urmare, nu se poate invoca, în aplicarea prevederilor Legii nr.18/1991, garantarea și ocrotirea constituțională a dreptului de proprietate în persoana

reclamanților, câtă vreme aceștia nu sunt titulari ai acestui drept, ce urmează a se naște ulterior, prin efectul și în condițiile legii menționate.”

Invocând art.1 din Protocolul nr. 12 Adițional la Convenție, toți reclamanții s-au plâns de refuzul autorităților naționale de a le reconstitui dreptul de proprietate asupra terenurilor pe care le-au deținut aceștia sau părinții lor, pe motiv că nu aveau cetățenia română la data depunerii cererilor. Acest fapt reprezintă o discriminare pe criteriu de cetățenie, fără o justificare obiectivă și proporțională. De asemenea, s-au invocat dispozițiile art. 1 din Protocolul nr. 1 Adițional la Convenție și, pentru unii reclamanți, cele ale art. 6 par. 1 din Convenție, ca urmare a inechității procedurilor și divergențelor de jurisprudență. S-a mai invocat și art. 13 din Convenție, prin existența unei singure căi de atac împotriva hotărârii pronunțate de judecătore.

Curtea a constatat că aceste cereri sunt similare cu privire la capetele de cerere invocate și problemele pe fond pe care le prezintă, în consecință, a considerat adecvat să le conexeze, în temeiul art. 42 par. 1 din Regulament.

1. Cu privire la pretinsa încălcare a art.1 din Protocolul nr. 12 adițional la Convenție

Reclamanții s-au plâns de refuzul autorităților naționale, confirmat de instanțele naționale, de a le reconstitui dreptul de proprietate asupra terenurilor de care familiile lor fuseseră deposedate în perioada regimului comunist, întrucât nu îndeplineau condiția deținerii cetățeniei române.

Curtea a observat că, deși art. 14 din Convenție interzice discriminarea în asigurarea exercițiului “drepturilor și libertăților prevăzute în (...) Convenție”, art. 1 din Protocolul nr. 12 extinde domeniul de aplicare al protecției la “oricare drept prevăzut de lege.” Prin urmare, introduce o interdicție generală a discri-

minării (*Sejdic și Finci c. Bosniei și Herțegovina* [MC], nr. 27996/06 și 34836/06, par. 53).

Curtea a reamintit că, în conformitate cu Raportul Explicativ la Protocolul 12 la Convenție, domeniul de aplicare al protecției suplimentare se referă la cazurile în care o persoană este discriminată:

“I. în exercițiul oricărui drept acordat în mod expres unei persoane în temeiul dreptului național;

II. în exercițiul oricărui drept care rezultă din obligația clară a unei autorități publice în baza dreptului național, respectiv, acolo unde o autoritate publică are obligația, în baza dreptului național, de a se comporta într-un anumit fel;

III. practică de către o autoritate publică în exercitarea puterii sale de decizie (spre exemplu, acordarea anumitor subvenții);

IV. prin orice acțiune sau inacțiune a unei autorități publice (spre exemplu, comportamentul ofițerilor de poliție atunci când controlează o revoltă)”.

Raportul explicativ a mai adăugat: “Nu este necesar să se precizeze care dintre aceste patru elemente sunt acoperite de primul paragraf al art. 1 și care de al doilea paragraf. Cele două paragrafe sunt complementare și efectul lor combinat este că toate cele patru elemente sunt acoperite de art. 1. De asemenea, trebuie amintit că distincția între categoriile I-IV nu este clară și că sistemele juridice naționale pot avea abordări diferite pentru a stabili dacă o anumită situație se încadrează într-una dintre aceste categorii mai degrabă decât în alta.”

În speță, Curtea a observat că reclamanții au pretins, în conformitate cu legislația adoptată după prăbușirea regimului comunist, reconstituirea dreptului de proprietate asupra unui teren care le-a aparținut lor sau părinților lor, cu mai multe decenii în urmă. Dar toți și-au văzut respinse cererile, prin decizii administrative, confirmate de instanțele judecătorești.

Pentru a determina dacă art.1 din Protocolul nr. 12 adițional la Convenție este aplicabil în speță, Curtea trebuie să stabilească dacă legislația națională a oferit reclamanților în mod expres un drept la restituirea terenurilor, în sensul prevederii citite în lumina Raportului Explicativ indicat anterior.

În cauze similare, Curtea a avut deja ocazia să arate că reclamanții au avut calitatea de simpli petenți, menționând că majoritatea instanțelor judecătorești naționale s-au pronunțat într-un mod nefavorabil în ce privește recunoașterea dreptului de reconstituire a proprietății asupra bunurilor în situația succesiunilor deschise anterior revizuirii Constituției. Cum reclamanții au venit la succesiunile părinților lor, deschise cu mai mulți ani înainte de revizuirea Constituției din 2003, Curtea a ajuns la concluzia că masa succesorală nu ar putea include un drept de proprietate asupra terenurilor în litigiu (**Serghie-Gheorghe-Ioan Morariu și alte 58 cereri c. României**, nr. 32247/08, decizia de inadmisibilitate din 12 iunie 2012, par. 29-30).

Chiar dacă Legea nr. 18/1991 a avut drept scop restabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor care se aflau în patrimoniul cooperativelor agricole de producție, reconstituirea sau constituirea acestor drepturi nu se efectua în mod automat. Pentru a beneficia de restituirea terenurilor care au aparținut părinților lor, trebuia ca reclamanții să îndeplinească anumite condiții impuse de Legea nr. 18/1991, nefiind vorba despre un drept *ex lege*. În aceste circumstanțe, Curtea a considerat că situația reclamanților nu se încadrează în cele patru categorii menționate în Raportul Explicativ și, prin urmare, aceștia nu pot pretinde un “drept prevăzut de lege”, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 12 Adițional la Convenție.

În orice caz, Curtea a constatat că diferența de tratament criticată își are

originile în legislația națională și, în special, în Constituție. Se pare că autoritățile au dorit să limiteze posibilitatea cetățenilor străini de a dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor în România, subordonând-o unor diverse condiții care au fost atașate aderării României la Uniunea Europeană.

Curtea a observat, în acest sens, că intenția statului de a stabili un cadru juridic specific se reflectă în adoptarea unei legi speciale (Legea nr.312/2005), care impune, pentru dobândirea de terenuri de către resortisanți ai unui stat membru al Uniunii Europene, perioade de tranziție de la cinci la șapte ani, în funcție de caz, negociate de România la momentul aderării sale la Uniunea Europeană.

Având în vedere marja largă de apreciere a statelor, atunci când este vorba despre mecanismele necesare pentru repararea prejudiciului cauzat în trecut, înainte de intrarea în vigoare a Convenției, mai ales atunci când se pune problema determinării termenilor și beneficiarilor legilor de reparație (**Belka c. Poloniei**, nr. 20870/04, hotărârea din 18 mai 2010, par. 27), Curtea a considerat că diferența de tratament criticată de reclamanți a avut o justificare obiectivă și rezonabilă.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins, în conformitate cu art.35 par. 3 și 4 din Convenție.

2. Asupra celorlalte pretinse încălcări

Ținând seama de ansamblul elementelor de care dispune, și în măsura în care este competentă să se pronunțe asupra susținerilor formulate, Curtea nu a constatat nicio încălcare a drepturilor și libertăților garantate de Convenție sau de protocoalele sale.

Reiese că și această capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 par. 3 și 4 din Convenție.